

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ЧННІПБ ЗУНУ

Надія КУЛЬЧИЦЬКА

28 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

28 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
З ДИСЦИПЛІНИ

“Педагогічна майстерність викладача
закладів освіти”

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність – 015.039 Професійна освіта
освітньо-професійна програма – Цифрові технології

Кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	ІРС	Тренінг, КПЗ	СРС	Разом	Екзамен
Денна	2	4	28	28	3	8	53	120	4
Заочна	2	4	8	4	-	-	108	120	4

ЧОРТКІВ – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 015.039 Професійна освіта, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 9 від 15.06.2022 р.).

Робочу програму склала к.е.н., доцентом Костишин Н. С.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін (протокол № 1 від 28.08.2023 р.)

Завідувач кафедри

Людмила ДЕРМАНСЬКА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 015.39 Професійна освіта (протокол № 1 від 30.08.2023 р.)

Керівник групи
забезпечення спеціальності

(підпис)

Лілія РЕБУХА

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„Педагогічна майстерність викладача закладів освіти”**

**1. Опис дисципліни „Педагогічна майстерність викладача
закладів освіти ”**

Дисципліна – „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти”	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	<p align="center">Галузь знань – 01 „Освіта/Педагогіка”</p> <p align="center">Спеціальність: 015.039 „Професійна освіта”</p> <p align="center">Освітньо-професійна програма – „Цифрові технології”</p> <p align="center">Ступінь вищої освіти – бакалавр</p>	Статус дисципліни – нормативна Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 4		Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 4</i> <i>Заочна – 4</i>
Кількість змістових модулів – 2		Лекції: <i>Денна – 28 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 28 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин: 120		Самостійна робота: <i>Денна – 61 год.</i> (в тому числі <i>тренінг 8 год.</i>) <i>Заочна – 108 год.</i> Індивідуальна робота (КПЗ): <i>Денна – 3 год.</i>
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю <i>Денна – екзамен</i> <i>Заочна – екзамен</i>

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

„Педагогічна майстерність викладача закладів освіти”

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти” є формування у майбутніх викладачів навичок педагогічної діяльності, сприяння збагаченню педагогічного досвіду, поглиблення знань з педагогіки і психології, інноваційних педагогічних технологій, культури педагогічного спілкування; формування практичних умінь і навичок майстерності викладання, професійного розвитку та підвищення професійної культури й ерудиції на умовах засвоєння технологій самоорганізації педагогічної діяльності.

Предметом - є вивчення теоретичної й поглиблення практичної підготовки майбутніх вчителів закладів освіти, яка сприяє усвідомленню когнітивних аспектів педагогічної взаємодії, професійному опануванню сутності емоційної організації її побудови, розвитку у студентів потреб професійно розвиватися, саморозвиватися і самовдосконалюватися; максимально повно проявляти свій індивідуальний потенціал, творчо його самореалізовувати у майбутній професійній діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти” є:

- формування в студентів педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості викладача, що забезпечує високий рівень самоорганізації педагогічної діяльності;
- ознайомлення з механізмами творчої самореалізації викладача вищої школи та в професійній діяльності та шляхами професійного самовдосконалення;
- організація професійно-педагогічної діяльності як розвиваючої взаємодії;
- ознайомленні з новаторським педагогічним досвідом, шляхом створення портфоліо викладача.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни: здатність до діалогічної взаємодії з колегами та громадськістю на національному й міжнародному рівні з метою реалізації інноваційного проекту або вирішення наукової або практичної проблеми; вільне володіння студентами професійною термінологією та здатність правильно її використовувати; здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді спеціальні (фахові, предметні); здатність використовувати у професійній та педагогічній діяльності знання психологічної науки; здатність забезпечувати високий рівень педагогічної майстерності та педагогічної культури; здатність інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової аудиторії.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін (основи педагогіки, психологія професійної діяльності, українська мова за професійним спрямуванням, філософія), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціалізованої літератури, використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел, активності

на лекціях і практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

2.5. Програмні результати навчання:

В результаті вивчення курсу „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти” студенти повинні:

- знати сутність основних понять модуля (педагогічна майстерність, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка, педагогічна культура, імідж викладача, педагогічне спілкування тощо) та їх взаємозв’язок;
- володіти структурою педагогічної майстерності та педагогічної техніки викладача закладу освіти;
- розуміти характеристику, специфіку, функції, стилі та культуру педагогічного спілкування; вимоги до особистості сучасного викладача;
- розрізняти основи взаємодії та взаєморозуміння в контексті професійного спілкування викладача; виявляти структуру педагогічної взаємодії та стилі взаємодії у конфлікті;
- здійснювати вибір та реалізацію основних форм, методів і засобів навчання;
- здійснювати проектування засобів освітньої інноватики;
- розробляти стратегічну і тактичну програму упровадження інновацій в освітній процес;
- аналізувати результати впровадження інноваційних технологій навчання і виховання в освітній процес.
- спілкуватися в межах потреби професійної діяльності та реалізовувати діловодство в закладах освіти.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти”

Змістовий модуль 1 „Теоретичні основи педагогічної майстерності”

Тема 1. Сутність професійно-педагогічної діяльності викладача закладів освіти

Місце професійної майстерності викладача у формуванні конкурентоспроможного на ринку фахівця-педагога. Предмет вивчення дисципліни. Педагогічна діяльність, як процес. Рефлексивні процеси професійно-педагогічної діяльності. Суть педагогічної діяльності викладача в контексті сучасної філософії освіти.

Модель професійної педагогічної діяльності, її структурні елементи - суб'єкт педагогічного впливу, об'єкт педагогічного впливу, предмет спільної діяльності, засоби педагогічної комунікації, цілі навчання. Основні напрями та функції діяльності викладача. Готовність та мотивація викладача до педагогічної діяльності. Психолого-педагогічні засади педагогічної діяльності викладача закладів освіти.

Література: [1; 3; 5;7;11].

Тема 2. Складові педагогічної майстерності

Розкриття складності педагогічної професії, багатогранності й глибини її змісту, структури педагогічної діяльності, формування первинних навичок ототожнення (ідентифікації з професійними зразками).

Рівні педагогічної майстерності: елементарний, базовий, досконалий, творчий.

Професійна компетентність. Зміст професійної компетентності педагога тієї чи іншої спеціальності визначається освітньо-кваліфікаційною характеристикою, що являє собою нормативну модель компетентності педагога, відображаючи науково обґрунтовану систему професійних знань, умінь та навичок. Педагогічні вміння. Аналітичні вміння. Прогностичні вміння. Рефлексивні вміння. Організаторські і загальнопедагогічні вміння. Розвивальні вміння. Орієнтаційні вміння. Організаційні вміння. Комунікативні вміння.

Педагогічні здібності. Структура педагогічних здібностей. Перцептивні здібності. Конструктивні здібності. Дидактичні здібності. Експресивні здібності. Комунікативні здібності. Організаторські здібності. Академічні (дослідницькі) здібності. Сугестивні здібності.

Навчально-методична робота як обов'язковий компонент педагогічної майстерності. Напрями і форми методичної роботи з підвищення професійної майстерності викладачів закладів освіти.

Вимоги до особистості сучасного викладача. Педагогічна культура та етика. Вершиною педагогічної культури викладача є постійна спрямованість до педагогічного, методичного, морального та духовного самовдосконалення. Складові педагогічної культури викладача. Наукова ерудиція. Культура спілкування. Педагогічна етика. Загальна ерудиція. Прагнення до самовдосконалення. Культура мовлення. Духовне багатство.

Література: [1; 2; 3; 9; 10].

Змістовий модуль 2

„Практичні засади реалізації педагогічної майстерності викладача закладів освіти ”

Тема 3. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності викладача закладів освіти

Поняття педагогічної техніки та його зміст. Сутність та роль педагогічної техніки викладача у навчальному процесі.

Різновиди педагогічної техніки: внутрішня (концентрація розумових і фізичних здібностей педагога на досягненні дидактичної і виховної мети, зняття зайвої напруженості, розподіл уваги (велике, середнє, мале коло), спостереження за готовністю учнів до роботи, їхньою реакцією на викладення навчального матеріалу, активністю, зацікавленістю, створення творчої ділової атмосфери під час навчання, збереження впевненості, самовладання за будь-яких умов, саморегуляція) і зовнішня (вербальні та невербальні засоби).

Елементи педагогічної техніки - культура зовнішнього вигляду, психологічна саморегуляція, культура мовлення.

Техніка налаштування викладача на публічну творчу діяльність.

Література: [2; 3; 8; 9; 12].

Тема 4. Педагогічне спілкування.

Спілкування у ході проведення занять. Основна мета педагогічного спілкування. Принципи педагогічного спілкування. Специфіка педагогічного спілкування. Структурні елементи педагогічного спілкування. Прийоми та зміст привертання та утримання уваги. Механізми міжособистісного сприйняття в педагогічному процесі.

Стилі педагогічного спілкування. Класифікація за М. Березовіним, Я. Коломинським. Класифікація за К. Левіним. Класифікація, що базується на обставинах та індивідуальних характеристиках учасників педагогічного спілкування, за В. Кан-Каліком. Фактори, які впливають на формування стилю педагогічної діяльності.

Моделі спілкування та установка викладача. Комунікативна поведінка викладача. Типологія комунікативної поведінки викладачів.

Вербальні і невербальні засоби педагогічної взаємодії.

Література: [3; 5; 6; 8; 12].

Тема 5. Лекції майстер-клас

Мистецтво лекційного викладання. Майстер-клас. Особливості майстер-класу. Вимоги до організації та проведення майстер-класу. Критерії ефективності підготовки і проведення майстер-класу.

Орієнтований алгоритм лекції. Вступна частина. Повідомлення теми лекції. Основна частина. Прикінцева частина. У процесі спілкування викладач виступає як: педагог, консультант, лідер, партнер.

Авторські педагогічні розробки. Авторські педагогічні розробки – це програми, методики окремих занять, тем, розділів і цілих навчальних курсів; технології навчання і виховання. Це також сценарії нетрадиційних занять, тренінгів, виховних заходів тощо; проекти навчальних занять; пакети психологопедагогічних засобів діагностики, методична література.

Література: [2; 4; 5; 6; 10].

Тема 6. Акторська майстерність викладача

Артистичність педагога. Артистичність педагога – це краса і багатство внутрішнього світу особистості, це здатність яскраво, переконливо, емоційно передавати матеріал, представляючи його в образах, використовуючи фантазію, інтуїцію, імпровізацію, техніку та виразність мови і рухів, самопрезентацію та відкритість. Шляхи створення творчого самопочуття викладача. Виділяють три складові частини творчого самопочуття: тілесна свобода; повна зосередженість усієї духовної та фізичної природи; почуття правди і магічне „якщо б”. Елементи творчого самопочуття викладача: зосередженість викладача на

головному завданні заняття, над його ідейно-пізнавальним та виховним задумом; приціл викладача на „надзавдання” – могутній стимулятор творчої діяльності викладача.

Роль артистизму в процесі педагогічного спілкування. У процесі педагогічного спілкування артистизм педагога виконує такі функції: мотиваційна, мобілізаційна, атрактивна, фасилітаторська, стимуляційна, синтетична.

Формування педагогічних та артистичних здібностей. Критерії формування педагогічних та артистичних здібностей: майстерність викладача – це складне поєднання психологічних, педагогічних та акторських якостей особистості; майстерність педагогічної діяльності, як і мистецтво актора, відпрацьовується системою різноманітних вправ, але не зводиться до шаблонного їх застосування, а пропонує безперервний творчий пошук, новаторський підхід до справи.

Література: [1; 3; 5; 13]

Тема 7. Імідж викладача

Поняття „імідж” в педагогічній діяльності. В іміджі викладача відображаються його унікальність, неповторність, привабливість, приємні манери, життєрадісність, сучасність, культура. Структура іміджу педагога.

Складові іміджу педагога. Найбільш значущими складовими іміджу є: зовнішній вигляд; використання вербальних і невербальних засобів спілкування; внутрішня відповідність образу професії.

Принципи і технології створення іміджу педагога. Створюючи власний імідж, необхідно врахувати, що імідж буває позитивний і негативний. Завдяки іміджу також можна судити про людину, її характер, інтелект, поведінку тощо.

Імідж та кар’єрний ріст педагога. Успішне застосування іміджу в професійній діяльності педагога передбачає знання психолого-педагогічних принципів: гармонії візуального образу; комунікативності; саморегуляції; мовленнєвого впливу

Література: [7; 10; 12].

Тема 8. Акмеологія у педагогічній діяльності викладача

Сутність акмеології у педагогічній діяльності. Педагогічна акмеологія – це наука про шляхи досягнення професіоналізму і компетентності в праці педагога. Одним із центральних понять педагогічної акмеології є поняття професіоналізму педагога. Рівні професіоналізму педагога являють собою ступені, етапи його руху до високих показників педагогічної праці.

Акмеологія і педагогічна майстерність. Акмеологія і педагогічна майстерність розглядаються в комплексі з іншими ознаками педагогічної досконалості (професіоналізм і вираження якостей особистості викладача), а також у співвідношенні загального (нормативність, педагогічне ремесло) до часткового (педагогічне мистецтво) у його структурі. Педагогічна майстерність є способом буття педагога і розкриття всіх його знань, умінь та якостей.

Актуальні проблеми, що сьогодні вирішує акмеологія. Серед актуальних проблем, що сьогодні вирішує акмеологія, можна виділити виявлення ознак, які повинні бути сформовані у людини на етапі її дитинства та юнацтва, щоб потім вона могла проявити себе у різних напрямках на етапі зрілості; вивчення механізмів та результатів впливу макро-, мезо- та мікросоціумів, природних умов на людину для розробки стратегії організації її життя таким чином, щоб вона могла досягти ступеня зрілості.

Література: [2; 5; 6; 10; 12].

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти”

Денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. „Теоретичні основи педагогічної майстерності ”						
Тема 1. Сутність професійно-педагогічної діяльності викладача закладів освіти	4	4	6	-	3	Поточне опитування, тести
Тема 2. Складові педагогічної майстерності	6	6	6	1		Тести, задачі
Змістовий модуль 2. „ Практичні засади реалізації педагогічної майстерності викладача закладів освіти ”						
Тема 3. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності викладача закладів освіти	4	4	6	-	5	Модульна робота
Тема 4. Педагогічне спілкування	4	4	7	1		Тести, питання
Тема 5. Лекції майстер-клас	2	2	7	-		Тести, задачі
Тема 6. Акторська майстерність викладача	4	4	7	-		Тести, задачі, питання
Тема 7. Імідж викладача	2	2	7	-		Здачі, питання
Тема 8. Акмеологія у педагогічній діяльності викладача	2	2	7	1		
ВСЬОГО	28	28	53	3	8	Екзамен

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти”

Заочна форма навчання

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи
Тема 1. Сутність професійно-педагогічної діяльності викладача закладів освіти.	1	0,5	13	-
Тема 2. Складові педагогічної майстерності	1	0,5	13	-
Тема 3. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності викладача закладів освіти	1	0,5	13	-
Тема 4. Педагогічне спілкування	1	0,5	13	-
Тема 5. Лекції майстер-клас	1	0,5	14	-
Тема 6. Акторська майстерність викладача	1	0,5	14	-
Тема 7. Імідж викладача	1	0,5	14	-
Тема 8. Акмеологія у педагогічній діяльності викладача	1	0,5	14	-
ВСЬОГО	8	4	108	Екзамен

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти”

Практичне заняття № 1,2.

Тема 1. Сутність професійно-педагогічної діяльності викладача закладів освіти

Мета: закріплення та перевірка знань про предмет педагогічної діяльності викладача закладів освіти, особливості професійної майстерності викладача через призму готовності та мотивації студентів до педагогічної роботи.

Питання для обговорення:

1. Місце професійної майстерності викладача у формуванні конкурентоспроможного на ринку фахівця-педагога.
2. Суть педагогічної діяльності викладача в контексті сучасної філософії освіти. Предмет вивчення дисципліни.
3. Педагогічна діяльність, як процес. Рефлексивні процеси професійно-педагогічної діяльності.
4. Модель професійної педагогічної діяльності, її структурні. Основні напрями та функції діяльності викладача.
5. Готовність та мотивація викладача до педагогічної діяльності. Психолого-педагогічні засади педагогічної діяльності викладача закладів освіти.

Дискусійне обговорення питань опосередкованого впливу педагога на особистість студента; саморозвиток особистості як основа виховання і навчання студентів; єдність зовнішньої і внутрішньої сторони у навчанні і вихованні студентів.

Література: [1;3;5;7; 11].

Практичне заняття № 3-5.

Тема 2. Складові педагогічної майстерності

Мета: – з’ясувати рівень засвоєння знань студентів з теоретичного матеріалу;
– навчитися розрізняти складові педагогічної майстерності та вдосконалювати свої вміння їх використовувати на практиці.

Питання для обговорення:

1. Складності педагогічної професії, багатогранності й глибина її змісту.
2. Рівні педагогічної майстерності: елементарний, базовий, досконалий, творчий.
3. Професійна компетентність педагога, її зміст.
4. Педагогічні вміння: аналітичні, прогностичні, рефлексивні вміння, організаторські і загальнопедагогічні, розвивальні вміння, орієнтаційні.
5. Педагогічні здібності, їх структура та види.
6. Навчально-методична робота як обов’язковий компонент педагогічної майстерності. Напрями і форми методичної роботи з підвищення професійної майстерності викладачів закладів освіти.
7. Вимоги до особистості сучасного викладача. Педагогічна культура та етика.

Моделювання практичних ситуацій, пов’язаних з формування навичок рефлексії, усвідомлення суті й структури педагогічної майстерності як характеристики особистості вчителя, формування вміння бачити педагогічну ситуацію й педагогічну задачу, оволодіння логікою розв’язання педагогічної задачі, розвиток гуманістичного потенціалу майбутнього педагога.

Література: [1; 2; 3; 5; 9].

Практичне заняття № 6,7.

Тема 3. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності викладача закладів освіти

Мета: – з'ясувати рівень засвоєння знань студентів з теоретичного матеріалу;

- закріпити практичні знання студентів щодо підбору педагогічних технік в залежності від обставин та педагогічних ситуацій і задач.

Питання для обговорення:

1. Поняття педагогічної техніки та його зміст. Сутність та роль педагогічної техніки викладача у навчальному процесі.
2. Різновиди педагогічної техніки: внутрішня і зовнішня (вербальні та невербальні засоби).
3. Елементи педагогічної техніки - культура зовнішнього вигляду, психологічна саморегуляція, культура мовлення.
4. Техніка налаштування викладача на публічну творчу діяльність.

Моделювання практичних ситуації з усвідомлення сутності педагогічної розповіді та вимог до її побудови і проведення, ознайомлення з саморегуляцією у професійній діяльності вчителя, формування та розвиток умінь конструювання педагогічного образу за допомогою невербальних засобів, формування потреби в удосконаленні вмій створення власного виразного образу.

Література: [1], [2], [3], [5, с. 190-205], [9, с.103-137].

Практичне заняття № 8,9.

Тема 4. Педагогічне спілкування

Мета: – з'ясувати рівень засвоєння знань студентів з теоретичного матеріалу;

- закріпити на практиці вміння правильного педагогічного спілкування із застосуванням вербальних та невербальних тактик.

Питання для обговорення:

1. Спілкування у ході проведення занять. Основна мета педагогічного спілкування.
2. Принципи педагогічного спілкування. Специфіка педагогічного спілкування.
3. Структурні елементи педагогічного спілкування. Прийоми та зміст привертання та утримання уваги.
4. Механізми міжособистісного сприйняття в педагогічному процесі.
5. Стили педагогічного спілкування, їх класифікація.
6. Фактори, які впливають на формування стилю педагогічної діяльності.
7. Моделі спілкування та установка викладача.
8. Комунікативна поведінка викладача. Типологія комунікативної поведінки викладачів.
9. Вербальні і невербальні засоби педагогічної взаємодії.

Практичне завдання щодо підбору методів вербальної та невербальної поведінки викладача.

Література: [3; 5; 6; 8; 12].

Практичне заняття № 10.

Тема 5. Лекції майстер-клас

Мета: – з'ясувати рівень засвоєння знань студентів з теоретичного матеріалу;

- навчити студентів правильно структурувати лекції, в залежності від їх мети та завдань; складати конспект та формувати авторські розробки для

проведення лекційних занять чи майстер-класів.

Питання для обговорення:

1. Мистецтво лекційного викладання.
2. Особливості майстер-класу, вимоги до його організації та проведення.
3. Критерії ефективності підготовки і проведення майстер-класу.
4. Алгоритм лекції, майстерність викладача під час її проведення.

5. Авторські педагогічні розробки. Авторські педагогічні розробки – це програми, методики окремих занять, тем, розділів і цілих навчальних курсів; технології навчання і виховання. Це також сценарії нетрадиційних занять, тренінгів, виховних заходів тощо; проекти навчальних занять; пакети психолого-педагогічних засобів діагностики, методична література.

Практичні завдання щодо підготовки конспекту лекції та авторської самостійної розробки.

Література: [2; 4; 5; 6; 10].

Практичне заняття № 11, 12.

Тема 6. Акторська майстерність викладача

Мета: – з'ясувати рівень засвоєння знань студентів з теоретичного матеріалу;

- навчити студентів правильному підбору методик акторської майстерності, вмінню інтонувати та правильно дихати під час пояснень та донесення інформації іншим.

Питання для обговорення:

1. Артистичність педагога.
2. Шляхи створення творчого самопочуття викладача. Складові частини творчого самопочуття.
3. Роль артистизму в процесі педагогічного спілкування.
4. Формування педагогічних та артистичних здібностей. Критерії формування таких здібностей.

Практичні завдання з усвідомлення механізму фонаційного дихання, голосотворення, розвиток діафрагмально-реберного дихання, гнучкості та діапазону голосу. Формування елементарних навичок професійного спілкування на початку взаємодії, фізіологічне дихання, сила голосу, злитність голосу, тембр, діапазон голосу, висота, резонатор, фоніатрія, гнучкість, темпоритм мовлення.

Література: [1; 3; 5; 13]

Практичне заняття № 13.

Тема 7. Імідж викладача

Мета: поглибити знання та навички студентів щодо формування власного іміджу, як викладача закладу освіти.

Питання для обговорення:

1. Поняття „імідж” в педагогічній діяльності. Структура іміджу педагога.
2. Види та складові іміджу педагога.
3. Принципи і технології створення іміджу педагога.
4. Імідж та кар’єрний ріст педагога. Вплив психолого-педагогічних принципів на успішне застосування іміджу в професійній діяльності педагога.

Практичні завдання щодо вироблення у студентів механізму формування особистого іміджу викладача закладу освіти.

Література: [7; 10; 12].

Практичне заняття № 14.

Тема 8. Акмеологія у педагогічній діяльності викладача

Мета: – удосконалити отримані знання студентів щодо втілення у практичну діяльність основних елементів педагогічної майстерності.

Питання для обговорення:

1. Сутність акмеології у педагогічній діяльності.
2. Акмеологія і педагогічна майстерність.
3. Актуальні проблеми, що сьогодні вирішує акмеологія.
4. Технологія організації педагогічної взаємодії.

Моделювання практичних ситуацій, пов'язаних з відтворенням технології педагогічної взаємодії.

Література: [2; 5;6; 10; 12].

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ (КПІЗ)

Комплексне практичне індивідуальне завдання (надалі КПІЗ) з дисципліни „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти” є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу та є окремим заліковим модулем з дисципліни. КПІЗ розцінюється як серйозне осмислення набутих знань отриманих студентом при вивченні навчального курсу.

Метою виконання комплексного практичного індивідуального завдання є вивчення, систематизація та закріплення теоретичних та практичних знань з дисципліни, а також вміння використовувати знання з інших предметів фахового спрямування.

Індивідуальне завдання студентом може виконуватися у таких формах (за його бажанням):

- у формі письмової розробки із презентаційним супроводом;
- підготовки комплексної науково-практичної доповіді (есе) із проблематики соціально-гуманітарної політики України;
- моделювання різноманітних складних ситуацій, які виникають сьогодні в гуманітарній сфері нашої держави та пропонування шляхів їх конструктивного вирішення.

КПІЗ виконується студентами з допомогою комп'ютерного набору на аркушах формату А4 з дотриманням усіх технічних вимог, які ставляться вищою школою до написання науково-дослідних робіт. Написання індивідуального завдання – це творчий процес, до того ж з'являється чудова нагода для наукового самовираження і самоствердження перед однокурсниками і викладачем. Тому, перш ніж обрати форму роботи, спочатку важливо зрозуміти, яку справжню мету студент ставить перед собою (повідомити інших про свої оригінальні ідеї, повправлятися в написанні наукових текстів тощо).

У процесі роботи над КПІЗ можна виділити чотири етапи:

Вступний – вибір теми, складання списку літератури для опрацювання, початок її вивчення, розробка плану і написання вступу.

Основний – детальне опрацювання літератури, робота над змістом і висновками роботи.

Прикінцевий – оформлення результатів проведеного дослідження, самокритична оцінка його змісту і виправлення виявлених недоліків.

Захист КПЗу. Робота оцінюється за 100-бальною шкалою, а також визначається підсумкова оцінка (як середня арифметична із проміжних оцінок).

Перелік тем КПЗ

1. Засоби самопрезентації викладача, їх види та характеристика.
2. Види слухання, як елемент розуміння між студентом і викладачем.
3. Психолого-педагогічні наслідки невміння емпатійно слухати.
4. Культура ведення педагогічного діалогу в контексті освітнього процесу.
5. Конструктивна критика та її вплив на організацію освітнього процесу.
6. Роль та значення візуального контакту в педагогічній практиці.
7. Міміка і жести, їх роль в педагогічній практиці.
8. Комунікативні уміння педагога в сучасному освітньому процесі.
9. Мистецтво Сократівської бесіди в педагогічній практиці.
10. Евристична бесіда, її переваги і недоліки в контексті мовленнєвої поведінки педагога.
11. Мистецтво діалогу викладача та його вплив на організацію освітнього процесу.
12. Вербальні засоби у спілкуванні сучасного педагога.
13. Невербальні засоби у спілкуванні сучасного педагога.
14. Культура рухів тіла та її формування у студентів.

7. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Мета тренінгу з дисципліни „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти” – сформувані у майбутніх фахівців повне і цілісне уявлення про професійну діяльність педагога; сформувані чітке уявлення про професійне майбутнє, сприяти усвідомленню студентами своїх особистісних особливостей і творчих можливостей. Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти „бакалавр”.

Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти”;
- розвинути у студентів навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв’язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина. Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.
2. Організаційна частина. Встановлення правил проведення тренінгу, формування робочих груп студентів, визначення завдань. Забезпечення учасників тренінгу роздатковим матеріалом: таблицями, бланками документів, алгоритмами проведення, інструкціями.
3. Практична частина. Виконання тренінгових завдань у групах із використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.
4. Підведення підсумків. Презентація практичної роботи в групах. Обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення

підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Тематика тренінгу

1. Роль артистизму в процесі педагогічного спілкування.
2. Формування педагогічних артистичних здібностей.
3. Спільне в акторській і педагогічній діяльності.
4. Педагогічний імідж у професійній діяльності викладача.
5. Механізми формування особистого іміджу викладача.
6. Технологія організації педагогічної взаємодії.
7. Індивідуальна педагогічна бесіда як модель педагогічної взаємодії.
8. Структура і моделювання бесіди.
9. Забезпечення психологічного контакту на початку бесіди.
10. Методика забезпечення контакту.
11. Техніки взаємодії у процесі аналізу проблеми.
12. Прийоми педагогічної взаємодії.
13. Зовнішній вигляд учителя.
14. Основи мімічної та пантомімічної виразності.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти” студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні законодавчої, навчальної та наукової фахової літератури з обліку і оподаткування.

Тема	К-сть год. ДФН/ЗФН	Форма виконання
Тема 1. Сутність професійно-педагогічної діяльності викладача закладів освіти	6/13	Робота в бібліотеці з теоретико-методологічними джерелами
Тема 2. Складові педагогічної майстерності	6/13	Оволодіння логікою розв’язання педагогічної задачі, розвиток гуманістичного потенціалу майбутнього педагога
Тема 3. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності викладача закладів освіти	6/13	Розкрити поняття педагогічної техніки вчителя: розповідь, монолог, структура розповіді.
Тема 4. Педагогічне спілкування	7/13	Підготувати реферативне повідомлення з питання критерії та рівні вербальної та невербальної педагогічної майстерності сучасного викладача, їх взаємозв’язок з рівнями професійної діяльності.
Тема 5. Лекції майстер-клас	7/14	Розробити власну авторську розробку для подачі матеріалу із спеціалізованої теми
Тема 6. Акторська майстерність викладача	7/14	Театральна педагогіка як фактор гуманізації освітньої системи. Педагогічна та акторська дія.

Тема 7. Імідж викладача	7/14	Сформувати пороліо про себе-викладача цифрових дисциплін, із обов'язковим описом професійного іміджу викладача закладу освіти
Тема 8. Акмеологія у педагогічній діяльності викладача	7/14	Розробка презентаційних матеріалів з питань зовнішня педагогічна техніка, педагогічний імідж, невербальна комунікація і невербальна поведінка педагога, атракція, міміка, пантоміміка, простір спілкування, конгруентність поведінки.
Разом: 53/ 108		

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, ділові ігри, реферування, виконання КПЗ, есе, підготовка і презентація проектів.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, стандартизовані тести;
- залікове модульне тестування та опитування;
- наскрізні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання результатів КПЗ;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- екзамен.

11. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

12. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни „Педагогічна майстерність викладача закладів освіти” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20%	20%	20%	40%
Усне опитування під час занять – (3 теми по 10 балів = 30 балів) Письмова робота = 70 балів	Усне опитування під час занять – (5 тем по 6 балів = 30 балів) Письмова робота = 70 балів	Написання та захист КПЗ = 80 балів Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів	Тестові завдання (25 тестів по 2,5 бали за тест) – макс. 50 балів Завдання 1 – макс. 25 балів Завдання 2 – макс. 25 балів

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90 – 100	відмінно	A (відмінно)
85 – 89	добре	B (дуже добре)
75 – 84		C (добре)
65 – 74		D (задовільно)
60 – 64	задовільно	E (достатньо)
35 – 59		FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1 – 34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

13. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-8
2	Проекційний екран	1-8
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1-8
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-8
5	Персональні комп'ютери	1-8
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-8
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-8
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-8
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-8

РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Артюшина М. В. Психолого-педагогічна підготовка в університетах України: досягнення та перспективи подальшого розвитку. «Підготовка педагогів професійного навчання та психологів у закладах вищої освіти»: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. до 25-річчя каф. педагогіки та психології (м. Київ, 6–7 груд. 2018 р.). К.: КНЕУ, 2018. С. 7–15.
2. Биба В. К. Сучасні тенденції розвитку педагогічної майстерності викладача. 2023. URL: lib.iitta.gov.ua
3. Калінська О. П. Розвиток педагогічної майстерності викладача економічних дисциплін у вищому навчальному закладі. дис. на здобуття канд пед наук Львів 2018. 279с.
4. Калінська, О. П. Технології розвитку педагогічної майстерності викладача економічних дисциплін у вищому навчальному закладі. Науково- педагогічний журнал «Обрії», 2017, №2 (45), 51–54
5. Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. - Випуск 2(10). - С. 84-89
6. Колісник Л.В. Педагогічна майстерність: методичний комплекс організації вивчення навчальної дисципліни. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. 168 с
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/%2012/05/4455.pdf>
8. Підборський, Ю. Г.; Хмельницька, О. С. Педагогічна майстерність викладача. Навч. посібник. 2020. URL: <http://ephseir.phdpu.edu.ua:8081/xmlui/handle/8989898989/5165>
9. Ребуха Л. З. Теоретичні і методичні засади фундаменталізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників: дис. д-ра пед. наук: 13.00.04 / Хмельниц. гуманітар.-пед. акад. Хмельницький, 2019. 560 с.
10. Філатова Л. С. Педагогічна майстерність : навч. посібник для здобувачів вищ. освіти. Харків : ХНПУ, 2021. 90 с.
11. Фурдуй С. Б. Компетентнісний підхід у вищій школі в Україні: розробка та впровадження ідей при підготовці фахівців соціономічної сфери. Молодий вчений. 2017. Вип. 3 (43). С. 485–489.
12. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с
13. Edmüller A. Manipulationstechniken. Verlag: Haufe Lexware GmbH Mrz. 2015.
14. Lahodynskyi O., Semeniako I. Second Language Teaching Strategies Within The Framework Of Individualisation And Differentiation In Higher Educational Institutions. Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes. 2018. Vol. 6 (1). pp. 107–114
15. Pope K. S., Vetter V. A. Ethical dilemmas encountered by members of the American Psychological Association. American Psychologist. 2015. Vol. 47. P. 397– 411.
16. Theoretical and scientific foundations of pedagogy and education: collective monograph / Kazachiner O., Boychuk Y., etc. International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2022. 476 p. Available at : DOI 10.46299/ISG.2022.MONO.PED.1
17. Sinyshina V. M. Psychological aspects of occupational self-determination of adolescent school students. Science and Education. 2018. Vol. 1. P. 157–167.